

Pani

Anna Kulczyńska

Dyrektor

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

w Żaganiu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1111 ze zm.), rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r., Nr 292 poz. 1720); rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015r., poz.1477) - zespół kontrolny w składzie:

- Anna Florczak – Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 187-1/2019 z 9 września 2019 r. – przewodnicząca Zespołu kontrolnego;
- Sylwia Czujko – Bury - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 187-2/2019 z 9 września 2019 r. – członek Zespołu kontrolnego;
- Agnieszka Wejman - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 187-3/2019 z 9 września 2019 r. – członek Zespołu kontrolnego;

przeprowadził **17 września 2019 roku** kontrolę sprawdzającą w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu.

Kontrolę przeprowadzono w obecności p. Kariny Aksamit – Kierownika Działu Pieczy Zastępczej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu, która została upoważniona przez p. Annę Kulczyńską - Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu

(upoważnienie z dnia 17.09.2019 r.) do reprezentowania jednostki kontrolowanej i składania stosownych wyjaśnień w toku kontroli Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Zakresem kontroli objęto sposób realizacji zaleceń pokontrolnych, wydanych wskutek przeprowadzonej w dniu 8 grudnia 2017 r. kontroli w zakresie realizacji zadań powiatu wynikających z cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i zawartych w wystąpieniu pokontrolnym PS-VIII.431.18.2017.TKoz z 7 lutego 2018 r.

Za zgodą Wojewody Lubuskiego z 2 września 2019 r. kontrola została rozszerzona o zagadnienia dot. zapewnienia dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej potrzeb stabilnego środowiska wychowawczego oraz ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka, zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477). Konieczność rozszerzenia zakresu kontroli podyktowana była pismem Departamentu Polityki Rodzinnej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nr DSR.I.8301.154.2019.MS z 30 sierpnia 2019 r., przekazującym do zbadania przez tut. Wydział sprawę mał. (*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) umieszczonej w pieczy zastępczej.

Kontrola objęła okres od 12 lutego 2018 r. (tj. od dnia doręczenia jednostce kontrolowanej wystąpienia pokontrolnego) do dnia rozpoczęcia kontroli tj., do 16 września 2019 r. i została zrealizowana zgodnie z zatwierdzonym przez Wojewodę Lubuskiego Rocznym Planem Kontroli na 2019 rok. Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli. Dokonano wpisu do książki kontroli.

Zakresem kontroli objęto:

1. Realizację 3 – letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych zgodnie z art. 180 pkt 1) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
2. Działania w zakresie prowadzenia kampanii infromatycznej dotyczącej poszukiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz realizację szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, zgodnie z art. 180 pkt 6) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
3. Sporządzanie w sposób rzetelny planów pomocy dziecku, zgodnie z art. 77 ust.3 pkt 2) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

4. Realizację obowiązku nieprzekraczania limitu rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka, przypadających na 1 koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 77 ust.4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
5. Przestrzeganie obowiązujących przepisów odnośnie zakazu umieszczania dzieci poniżej 10-tego roku życia placówce- wychowawczej, zgodnie z art. 95 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
6. Uczestniczenie przedstawiciela Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w posiedzeniach zespołu ds. oceny dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 137 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
7. Zapewnienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej potrzeby stabilnego środowiska wychowawczego oraz ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka zgodnie z art. 4 pkt 4 i 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Akta kontroli: str.:5-83.

Na terenie powiatu żagańskiego na dzień kontroli funkcjonowało 155 rodzin zastępczych, w tym: 104 rodziny zastępcze spokrewnione, 44 rodziny zastępcze niezawodowe, 2 rodziny zastępcze zawodowe, 2 rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, 1 rodzina zastępcza specjalistyczna, 2 rodzinne domy dziecka. Ponadto na terenie powiatu funkcjonuje 1 placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego dla 30 wychowanków – Dom Dziecka w Szprotawie.

W trakcie prowadzonych czynności kontrolnych dokonano analizy dokumentacji 7 dzieci, przebywających w pieczy zastępczej, w tym:

1 dziecko wskazane w piśmie DSR.I.8301.154.2019.MS – oznaczone jako dziecko nr 1 (*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429), wychowanek rodzinnego domu dziecka);

oraz losowo wybranej dokumentacji 6 dzieci, w tym:

- 3 dzieci w przebywających w rodzinnych formach pieczy: dziecko nr 2 (*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429), przebywające w rodzinie zastępczej spokrewnionej), dziecko nr 3 (*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429), przebywające w rodzinie zastępczej niezawodowej), dziecko nr 4 (*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429), przebywające w rodzinie zastępczej zawodowej),

3 dzieci przebywających w instytucjonalnej formach pieczy: *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)- dziecko nr 5, *

Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)- dziecko nr 6 i * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)- dziecko nr 7 (przebywający w placówce opiekuńczo-wychowawczej poza terenem powiatu żagańskiego).

W ramach przeprowadzania czynności kontrolnych kontrolujący poddali analizie:

- sprawozdania WRiSPZ-P rzeczowo- finansowe za I i II półrocze 2018 r. oraz I półrocze 2019 r.;
- przyjęty Uchwałą nr XIV.10.2016 Rady Powiatu Żagańskiego z dnia 21.03.2016 r. „3 – letni powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2016-2018”;
- przyjęty Uchwałą VIII.6.2019 Rady Powiatu Żagańskiego z dnia 27.08.2019 r. do realizacji „Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2019-2020”;
- Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu w 2018 roku;
- otrzymaną od Departamentu Polityki Rodzinnej MRPiPS , Ośrodka Pomocy Społecznej w Iłowej oraz Ośrodka Adopcyjnego „Żar” w Żarach dokumentację dot. dziecka nr 1.

Kontrolujący przyjmowali również wyjaśnienia do protokołu ustnych wyjaśnień od p. Kariny Aksamit – Kierownika Działu Pieczy Zastępczej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu oraz p. * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Akta kontroli: str.:19-186; 201-202; 230-281;

Ocena skontrolowanej działalności

I. Ocena sposobu realizacji zaleceń pokontrolnych:

1. Zalecenie: Realizowanie 3 – letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych, zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z pismem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z 9 marca 2018 r. znak: 0913.1.2018 odpowiadającym na powyższe zalecenie pokontrolne deklarował, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu będzie realizowało 3-letni powiatowy program dotyczący rozwoju pieczy zastępczej i dołoży starań, aby zawarty w ww. programie limit rodzin zastępczych zawodowych został zachowany.

W celu sprawdzenia deklaracji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu odnośnie realizacji powyższego zalecenia kontrolujący poddali analizie obowiązujące w okresie poddanym kontroli programy rozwoju pieczy zastępczej.

Uchwałą Nr XIV.10.2016. Rady Powiatu Żagańskiego z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie przyjęcia do realizacji „Powiatowego Programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2016-2018” ustalono coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych:

- 2016 rok - 2 rodziny;
- 2017 rok - 2 rodziny;
- 2018 rok - 2 rodziny.

W ww. dokumencie w tabeli zawierającej wyznaczony limit zapisano: „... powyższe założenie będzie możliwe do zrealizowania, jeśli znajdą się kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, którzy w opinii zespołu kwalifikacyjnego dadzą rękojmię należytego sprawowania funkcji opiekuńczo – wychowawczej i spełnią wszystkie kryteria wynikające z ustawy.”.

Jak wynika z ustaleń kontroli, w okresie objętym kontrolą, podczas obowiązywania programu, tj. od 12 lutego do 31 grudnia 2018 r. nie powstała ani jedna rodzina zastępcza zawodowa.

Uchwałą nr VIII.6.2019 r. Rady Powiatu Żagańskiego z dnia 27.08.2019 r. przyjęto do realizacji Powiatowy Program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2019-2021”. Obowiązek planowania odnośnie limitu rodzin zastępczych zawodowych/ rodzinnych domów dziecka na powyższe lata został określony na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej, uwzględniając realne możliwości powiatu, tj:

- 2019 rok- do 1 rodziny;
- 2020 rok- do 1 rodziny;
- 2012 rok – do 1 rodziny.

Program podkreśla, że powyższe założenie będzie możliwe do zrealizowania jeśli znajdą się kandydaci do pełnienia rodziny zastępczej zawodowej.

Jak wynika z wyjaśnień Kierownika Działu Pieczy Zastępczej, przyjętych do protokołu w dniu przeprowadzania kontroli, zarówno limit zawiązanych rodzin zawodowych/ rodzinnych domów dziecka uwzględniony w Programie na lata 2016-2018 oraz na lata 2019-2021 (w okresie objętym kontrolą) nie został osiągnięty, z uwagi na brak chętnych kandydatów. Zatem nie wykonano założonego w programie limitu rodzin tym okresie.

Dodatkowo kontrolujący przeanalizowali dane ze sprawozdań WRiSPZ-P rzeczowo-finansowych w okresie poddanym kontroli 45 dzieci umieszczono w pieczy zastępczej, (tab. H napływ dzieci do pieczy zastępczej), tj.:

- a) za I półrocze 2018 r. :
  - 8 dzieci w niezawodowych rodzinach zastępczych,
  - 2 dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych,
  - 9 dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- b) II półrocze 2018 r. :
  - 0 dzieci w niezawodowych rodzinach zastępczych,

- 17 dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych,

- 0 dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej

c) I półrocze 2019 r.:

- 2 dzieci w niezawodowych rodzinach zastępczych,

- 4 dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych,

- 3 dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W związku z powyższym zapis określający limit pozyskiwanych rodzin „do 1 rodziny” w Programie na lata 2019-2021 według kontrolujących nie zaspakaja rzeczywistych potrzeb pieczy zastępczej i nie prowadzi do jej rozwoju, w szczególności pieczy rodzinnej. Według kontrolujących zapis winien być zmodyfikowany.

W związku z powyższym kontrolujący stwierdzają, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu nie zrealizowało zalecenia pokontrolnego, dotyczącego „Realizowania 3 – letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych, zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej”.

Stwierdzono istotne uchybienie polegające na:

- braku osiągnięcia limitu określonego w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2016-2018.

Akta kontroli: str.: 40-57;86-186;

2. Zalecenie: Zintensyfikowanie działań w zakresie prowadzenia kampanii informacyjnej, dotyczącej poszukiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz realizacja szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, zgodnie z art. 180 pkt 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w piśmie z 9 marca 2018 r. znak: 0913.1.2018 odpowiadając na powyższe zalecenie pokontrolne deklarowała, że działania podejmowane na rzecz pozyskania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej będą wzmożone, nie określając konkretnych działań.

Jak wynika z informacji uzyskanej od Kierownika Działu Pieczy Zastępczej w toku kontroli oraz z analiz sprawozdań WRiSPZ-P rzeczowo-finansowych za okres objęty kontrolą (I i II półrocze 2018 r. oraz I półrocze 2019 r.), powiatowe centrum z powodu braku kandydatów nie realizowało szkoleń kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Obecnie, jak poinformowała kontrolowana, są prowadzone rozmowy z rodziną zastępczą niezawodową w kierunku przekształcenia jej na rodzinę zawodową * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429).*

Rodzina, na dzień przeprowadzania kontroli, wyrażała zgodę na pełnienie funkcji rodziny pomocowej, ale na przekształcenie w rodzinę zawodową nie wyrażała zgody. Rozmowy na temat przekwalifikowania na rodzinę zawodową prowadzone były również z rodziną niezawodową * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429), która także nie wyraziła zgody na przekształcenie. Jedna rodzina * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) mieszkająca na terenie innego powiatu, przyjęła pod opiekę 2 dzieci z powiatu żagańskiego. Rodzina początkowo rozważała możliwość przekwalifikowania się na rodzinę zawodową po upływie roku od pełnienia przez nich funkcji niezawodowej rodziny zastępczej, ostatecznie wycofują się z opieki nad dziećmi (zgłosili, że rezygnują z pełnienia funkcji rodziny zastępczej, a powiat żagański będzie musiał znaleźć nowe miejsce dzieciom będącym pod ich opieką).

Dodatkowo, jak poinformowała kontrolowana, koordynatorzy na bieżąco rozmawiali z rodzinami nt. przekształcenia w zawodowe rodziny zastępcze. Osobom zainteresowanym powyższą tematyką udzielali informacji telefonicznie i osobiście na terenie instytucji, ale także w czasie imprez organizowanych w terenie powiatu żagańskiego (pikniki zdrowia, dożynki), przekazywali ulotki informacyjne.

Ponadto, jak ustalono w toku kontroli, jednostka w ramach zintensyfikowania działań na rzecz pozyskania kandydatów do pieczy zastępczej, opracowała procedurę kwalifikowania kandydatów do pełnienia rodzinnych form pieczy zastępczej. Procedura ta wskazuje: etapy ubiegania się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej, działania pracowników pcpr w ramach kwalifikowania rodzin oraz wymogi kwalifikacyjne wobec kandydatów. W ramach wymogów kwalifikacyjnych wskazane zostały dokumenty niezbędne do wniosku o pełnienie funkcji rodziny zastępczej. Zapisy te są zawarte w Programie rozwoju pieczy zastępczej Powiatu Żagańskiego na lata 2019-2021 i zamieszczone na stronie BIP Powiatu Żagańskiego (informacje dotyczące form rodzinnej pieczy zastępczej, obowiązków rodziny zastępczej i opis procedury kwalifikacyjnej kandydatów do pełnienia rodzinnych form pieczy zastępczej, druki). W wymaganiach PCPRu wobec osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej określono konieczność przedłożenia przez kandydatów m.in. zaświadczenie o dochodach za okres 3 miesięcy, kserokopii dowodu osobistego, życiorysu- historii życia oraz oświadczenia majątkowego (w tym informacji na temat: posiadanych nieruchomości i ruchomości, kwot oszczędności). Wymogi te nie wynikają wprost w przepisu prawa - ustawodawca nie przewidział konieczności gromadzenia takich informacji w art. 42 i 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gdzie jasno określono jakie wymagania musi spełnić kandydat i jakie dokumenty gromadzi pcpr. A zatem pozyskiwanie informacji wykraczających

poza katalog określony w ww. przepisach prawa może stanowić naruszenie, a także może przysparzać trudność i zniechęcać potencjalnych kandydatów.

Kierownik Działu Pieczy Zastępczej, zgodnie ze oświadczeniem twierdzi, że widzi potrzebę pozyskania zawodowych rodzin zastępczych i podjął działania w tym kierunku. Nie przyniosły one jednak oczekiwanych rezultatów w postaci realizacji corocznych limitów rodzin zastępczych zawodowych. W związku z powyższym stwierdzono, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu zintensyfikowało działania w zakresie prowadzenia kampanii informacyjnej, dotyczącej poszukiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, jednak działania te okazały się nieskuteczne. Dodatkowo stwierdzono, że opracowana procedura narusza zasadę adekwatności² pozyskiwania danych osobowych względem art. 42 i 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Nie stwierdzono uchybień w realizacji zadania.

Akta kontroli: str. :87-201;

3. Zalecenie: Sporządzanie w sposób rzetelny planów pomocy dziecku, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W odpowiedzi na zalecenia pokontrolne, dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w piśmie z 9 marca 2018 r. znak: 0913.1.2018, deklarowała, że plany pomocy dziecku będą sporządzone z uwzględnieniem: wieku dziecka, rozwoju psychicznego, fizycznego i edukacyjnego dziecka, jego potrzeb, więzi z rodziną, relacji społecznych, środowiska, z którego pochodzi, a także efektów pracy z rodziną dziecka prowadzonego przez asystenta rodziny.

W celu zbadania sposobu sporządzania planów pomocy dziecku, zespół kontrolny dokonał analizy dokumentacji 4 wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej, z której wynika, że wszystkie dzieci posiadają sporządzony plan pomocy. W 2 przypadkach dziecka nr 1 i nr 4 * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)* plan pomocy dziecku sporządzono niezwłocznie po sporządzeniu diagnozy psychofizycznej. Plany pomocy dziecku pozostałych wychowanków nr 2 i 3 * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)* są prawdopodobnie kolejnymi planami, gdyż diagnozy psychofizyczne zostały opracowane jeszcze w 2017 r. Zdaniem kontrolujących, jeśli dochodzi do sytuacji, gdy zasadne jest sporządzenie kolejnego planu pomocy dziecku należałoby uaktualnić również diagnozę psychofizyczną.

---

² art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych - administrator powinien przetwarzać tylko takiego rodzaju dane i tylko o takiej treści, które są niezbędne ze względu na cel zbierania danych

Struktura planów pomocy dziecku jest jednolita i składa się z 4 działów. W I dziale zamieszczone są informacje o dziecku, tj. imię i nazwisko, data urodzenia, data umieszczenia w rodzinnym domu dziecka, dane rodziny zastępczej. W II dziale wskazana jest dokumentacja, na podstawie której dany plan pomocy dziecku został opracowany. Dział III określa cel główny planu pomocy dziecku. IV dział wskazuje cele szczegółowe i działania podejmowane w poszczególnych obszarach; przedstawiony jest w formie tabeli, która zawiera 4 obszary (zapewnienie dostępu do świadczeń zdrowotnych; zapewnienie kształcenia, wyrównywania braków rozwojowych i szkolnych oraz rozwój uzdolnień i zainteresowań; zaspokajanie potrzeb emocjonalnych, bytowych, rozwojowych; kontakt z rodzicami i bliskimi osobami); cele szczegółowe i sposób ich realizacji; osoby odpowiedzialne; termin realizacji. Pod tabelą widnieje zapis określający termin dokonania modyfikacji planu pomocy dziecku oraz datę sporządzenia planu pomocy dziecku i podpisy osób odpowiedzialnych za jego realizację.

Według kontrolujących, struktura planu, obowiązującego w okresie przedmiotowej kontroli w porównaniu do planu obowiązującego poprzednio, została zawężona i obecnie nie daje gwarancji zaspokajania potrzeb dziecka w poszczególnych obszarach funkcjonowania. Plan pomocy dziecku oprócz głównego celu, winien posiadać cele szczegółowe (tu zaleca się zastosować art. 40 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) oraz działania krótkoterminowe i długoterminowe. Wskazanie osób odpowiedzialnych za ich realizację oraz terminów i konkretnych działań jest prawidłowe, jednak opisowa forma terminu realizacji działań np.: „okres pobytu w pieczy” jest niewłaściwa.

Należy również zwrócić uwagę na fakt, że w planie pomocy dziecka nr 2 z dnia 3.12.2018 r. brak jest podpisu asystenta rodziny/pracownika socjalnego, choć za cel główny wskazano powrót do rodziny biologicznej.

Dodatkowo stwierdzono, że okresy pobytu 3 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej wykazują na zasadność sporządzenia modyfikacji planów pomocy dziecku. W dokumentacji nie odnaleziono odrębnych dokumentów, świadczących o dokonaniu modyfikacji planu pomocy dziecku. Modyfikacje te zawarte są w ocenie sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie żagańskim, z częstotliwością zgodną z przepisami prawa. Hasłowe zapisy działań ze wskazaniem miesiąca i roku odnaleziono w dokumentacji dziecka nr 3 w ocenie z dnia 23.05.2019 r. W 5 przypadkach dokonano zapisu „plan nie wymagał modyfikacji/brak potrzeby” (dot. dziecka nr 2 z dnia 11.06.2018 r., 03.12.18 r., 31.05.2019 r.; dziecka nr 3 z dnia 28.11.18 r.; dziecka nr 4 z dnia 31.05.19 r.). Zdaniem kontrolujących modyfikacja planu pomocy dziecku winna być sporządzona odrębnym dokumentem, z zachowaniem struktury planu pomocy dziecku. Zapis „plan pomocy dziecku nie wymaga modyfikacji” jest nie do przyjęcia. Modyfikacja planu pomocy ma służyć podsumowaniu okresu (obejmującego ocenę sytuacji dziecka) pracy z dzieckiem. Modyfikacja podsumowuje działania, które zostały zrealizowane, te które pozostają do dalszej realizacji lub wskazuje

nowe, wraz z terminami ich realizacji. Dokument ten winien być podpisany przez osoby odpowiedzialne, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Podsumowując, kontrolujący stwierdzają, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu nie zrealizowało zalecenia pokontrolnego, dotyczącego sporządzania w sposób rzetelny planów pomocy dziecku.

Stwierdzono istotne uchybienie polegające na niezrealizowaniu zalecenia dot. sporządzania w sposób rzetelny planów pomocy dziecku.

Akta kontroli: str.: 353-355; 377-379;439-441;497-499;

4. Zalecenie: Realizacja obowiązku nieprzekraczania limitu rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka, przypadających na 1 koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 77 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z pismem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z 9 marca 2018 r. znak: 0913.1.2018 deklarował, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu na bieżąco będzie podejmować działania, dotyczące zmniejszenia liczby rodzin zastępczych przypadających na 1 koordynatora.

Zgodnie z przepisami rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, natomiast w stosunku do pozostałych rodzin zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynator może mieć pod opieką nie więcej niż 15 rodzin.

W dniu kontroli w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie zatrudnionych było 6 koordynatorów, w tym 2 koordynatorów przebywa na urlopie macierzyńskim, zatem z rodzinami zastępczymi pracuje 4 koordynatorów. Z dokumentacji przedłożonej podczas kontroli wynika, że 4 koordynatorów miało pod swoją opieką większą liczbę rodzin - * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) – 23 rodziny, * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)- 19 rodzin, * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) - 21 rodzin, * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)-18 rodzin. Takie rozwiązanie jest niezgodne z przepisami.

Podsumowując deklarowane przez Dyrektora PCPRu w Żaganiu dot. działania zmierzające do zmniejszenia liczby rodzin zastępczych przypadających na 1 koordynatora nie zostały zrealizowane.

Stwierdzono istotne uchybienie polegające na niezrealizowaniu zalecenia odnośnie nieprzekraczania większej, niż określają przepisy liczbie rodzin, które pozostają pod opieką poszczególnych koordynatorów.

Akta kontroli: str.:202-208;

5. Zalecenie: Przestrzeganie obowiązujących przepisów odnośnie zakazu umieszczania dzieci poniżej 10- tego roku życia w placówce opiekuńczo- wychowawczej, zgodnie z art. 95 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z deklaracją Dyrektora PCPRu w Żaganiu, zawartą w piśmie z 9 marca 2018 r. znak: 0913.1.2018, dzieci miały być umieszczane w adekwatnych formach pieczy zastępczej.

W celu zbadania obowiązku zapewnienia dzieciom stosownej do wieku pieczy zastępczej, kontrolujący poddali analizie otrzymane wykaz umieszczeń dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu żagańskiego i poza nim.

Analiza tabeli przedłożonej przez pcpr, zawierającej wykaz dzieci przebywających w placówce opiekuńczo- wychowawczej na terenie powiatu żagańskiego wykazała, że na 9 umieszczeń w okresie podlegającym kontroli, 3 dzieci nie osiągnęło 10 roku życia. Jedno z nich (w tabeli lp.1) umieszczone zostało ze starszym rodzeństwem, co jest zgodne z art. 95 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W pozostałych przypadkach (w tabeli lp. 29 i 38) nie można wywnioskować, że były to umieszczenia wraz ze starszym rodzeństwem, co stanowi nieprawidłowość.

Analiza tabeli dotyczącej wykazu dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo- wychowawczych poza powiatem żagańskim, w okresie objętym kontrolą wykazała, że na 23 umieszczenia 6 dzieci nie osiągnęło 10 roku życia. W przypadku 5 dzieci (w tabeli lp. 5, 14, 36, 37, 38) umieszczone zostały ze starszym rodzeństwem, co jest zgodne z art. 95 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W jednym wypadku (w tabeli lp. 41) nie można wywnioskować, że było to umieszczenie wraz ze starszym rodzeństwem, co stanowi nieprawidłowość.

Deklaracja Dyrektora PCPRu w Żaganiu dot. umieszczania dzieci w adekwatnych formach pieczy zastępczej nie została dotrzymana.

Stwierdzono istotne uchybienie polegające na niezrealizowaniu zalecenia dot. przestrzegania obowiązujących przepisów odnośnie zakazu umieszczania dzieci poniżej 10-tego roku życia placówce- wychowawczej, zgodnie z art. 95 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Akta kontroli: str.:224-227;

6. Zalecenie: Uczestniczenie przedstawiciela Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w posadzeniach zespołu ds. oceny dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 137 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W odniesieniu do pisma Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z 9 marca 2018 r. znak: 0913.1.2018, Dyrektor instytucji deklarował, że w miarę możliwości finansowych i organizacyjnych zapewni udział swojego przedstawiciela w spotkaniach okresowej oceny sytuacji dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Z oświadczenia złożonego przez kierownika Zespołu Pieczy Zastępczej w dniu przeprowadzania kontroli wynika, że przedstawiciel PCPR uczestniczy w posiedzeniach zespołów oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej odbywających się na terenie własnego powiatu oraz powiatów sąsiadujących. Jeśli chodzi o dzieci przebywające w placówkach w odległych powiatach, PCPR zwraca się do placówek o przekazanie dokumentacji dotyczącej danego dziecka i nie uczestniczy w posiedzeniach.

Na terenie powiatu żagańskiego funkcjonuje 1 placówka opiekuńczo- wychowawcza pn. Dom Dziecka w Szprotawie. Na 30 miejsc, w okresie objętym kontrolą przebywało w nim 39 dzieci. Dodatkowo, poza powiatem żagańskim w placówkach opiekuńczo- wychowawczych przebywało 43 dzieci, w tym: brodnicki- 1, częstochowski- 4, brzeski- 1, kolbuszowski- 3, namysłowski- 3, złotowski- 2, żarski- 1, szamotulski- 7, krośnieński-1, dąbrowski- 1, lubliniecki – 3, bocheński – 1, gostyński- 2, sochaczewski- 1, wałbrzyski – 4, kędzierzyńsko-kozielski – 2, miasto Zielona Góra- 1, wieluński- 1, nowosolski -1, wolsztyński -1.

W celu zbadania uczestnictwa przedstawiciela PCPR w posiedzeniach zespołu ds. oceny dziecka, kontrolujący przeanalizowali losowo wybraną dokumentację 3 dzieci (nr 5, 6, 7.) przebywającej w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Dwoje z nich (5 i 6.) w okresie objętym kontrolą przebywało w dwóch odrębnych placówkach opiekuńczo- wychowawczych. Wychowanek Nr 5 w trakcie pobytu w placówce spoza powiatu został przeniesiony do placówki funkcjonującej na terenie powiatu żagańskiego. Drugi wychowanek trafił do placówki mieszczącej się w innym województwie po nieudanej reintegracji. W przypadku wychowanka nr 7 odbyły się 4 posiedzenia zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w placówce. Dokumentacja zawiera protokoły z listami obecności, które zawierają własnoręczne, czytelne podpisy przedstawiciela PCPR. Protokół z dnia 16.06.2019 r. dot. wychowanka nr 5, zawiera listę obecności ze wskazaniem na obecność przedstawiciela PCPR lecz bez jego podpisu. Podobnie jest w protokole z dnia 20.06.2018 r. dot. wychowanka nr 6, gdzie na pierwszej stronie zaznaczone jest zastępstwo, jednak brak jest podpisu na liście. Nieobecność przedstawiciela PCPRu na posiedzeniu w sprawie oceny sytuacji dziecka z dnia 12.03.2018 r. notatka służbową z dnia 19.09.2019 r. pracownik socjalny tłumaczy

pozostawianiem okresie 05.03.2019 r. do 15.03.2019 r. na zwolnieniu lekarskim, co jest niezrozumiałe. Kontrolujący przypuszczają, że sporządzając notatkę pracownik socjalny popełnił omyłkę pisarską dot. roku, czyli miało być 2018 r. W 4 wypadkach (dot. dziecka nr 5 - 24.10.2018 r. i 24.04.2018 r.; nr 6- 12.09.2019 r. i 24.05.2019 r.) pracownik socjalny tłumaczy nieobecność brakiem zaproszenia.

Podsumowując, na troje wychowanków w okresie objętym kontrolą odbyło się 11 zespołów. W 4 przypadkach obecność została potwierdzona przez przedstawiciela PCPR własnoręcznym podpisem. Brak podpisu ze wskazaniem na obecność w 2 przypadkach. Nieobecność z powodu choroby w 1 wypadku i 4 nieobecność z powodu nieotrzymania zaproszenia.

Skład zespołu do spraw oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej określony został w art. 137 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Udział osób wskazanych w ust. 1 w posiedzeniu każdego zespołu jest obowiązkowy. W związku z tym, brak zaproszeń nie może zostać przyjęty jako wytłumaczenie. Należy zaznaczyć, że dokumentacja potwierdzająca obecność przedstawiciela PCPRu na zespole, zaproszeń takich również nie posiadała. Dodatkowo, dla kontrolujących niepokojące jest to, że dokumentacja dot. wszystkich badanych wychowanków była uzupełniona po przeprowadzeniu kontroli, na co wskazują załączone pisma przewodnie.

W związku z powyższym kontrolujący stwierdzają, że Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu nie zrealizowało zalecenia pokontrolnego, dotyczącego uczestniczenia przedstawiciela Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w posadzeniach zespołu ds. oceny dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Stwierdzono istotne uchybienie polegające na niezrealizowaniu zalecenia dot. uczestniczenia przedstawiciela Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w posiedzeniach zespołu ds. oceny dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 137 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Akta kontroli: str.:228; 535-616;

7. Zapewnienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej prawa do stabilnego środowiska wychowawczego oraz ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka

W celu zbadania zapewniania przez PCPR dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej prawa do stabilnego środowiska wychowawczego, o którym mowa w art. 4 pkt 4 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, analizie dokumentację dziecka nr 1.

W toku analizy dokumentacji kontrolujący ustalili, że małoletnia po raz pierwszy w pieczy zastępczej została umieszczona na przełomie roku * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na*

podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429). Dziewczynka wówczas była pólsierotą, niemającą kontaktu z rodzeństwem przyrodnim i dalszą rodziną. Pobyt dziecka w zawodowej rodzinie zastępczej trwał *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*. Po tym czasie za zgodą Sądu Rejonowego w Żaganiu dziecko powróciło pod opiekę * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*. Rodzina objęta była wówczas wsparciem kuratora i asystenta rodziny * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)* dziewczynki * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)* pisemną deklarację o zaopiekowaniu się dzieckiem podczas * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*. Z zapisków dot. wizyt w środowisku asystenta rodziny * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*, rodzina * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)* wyraziła chęć stanowienia dla niej rodziny zastępczej. W kolejnych dniach asystent rodziny rozeznawał sytuację rodzinną dziecka * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*. Z informacji w dokumentacji wynika, że nie było możliwości umieszczenia dziewczynki w rodzinie * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*. Informacji na temat badania możliwości umieszczenia dziecka w rodzinie ze strony * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)* nie odnaleziono.

* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)* asystent zapisał, że zgodnie z informacją telefoniczną z PCPR w Żarach dziecko ma być umieszczone w Domu Dziecka (zapis nieczytelny). Zgodnie z pismem * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)* .Rodzina * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)* złożyła wniosek do Sądu o ustanowienie ich opiekunami prawnymi na czas trwania postępowania w sprawie znalezienia rodziny zastępczej dla * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)* oraz zabezpieczenie pobytu dziecka w miejscu ich zamieszkania (nie był to wniosek o ustanowienie ich rodziną zastępczą). W toku kontroli przyjęto do protokołu wyjaśnienia kierownika Działu Pieczy Zastępczej, dotyczące poszukiwania dla dziecka rodziny zastępczej. Z wyjaśnień wynika, że rodzina * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)* umówiła się na rozmowę w sprawie ustanowienia jej na rodzinę zastępczą, ale nie przyszła na spotkanie. Wyjaśnienie to nie może

być przyjęte za wystarczające. W tym czasie i zgodnie z pismem PCPR w Żaganiu * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) z uwagi na brak wolnych miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zabezpieczenia dziecka w trybie interwencyjnym, * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) Sąd Rejonowy w Żaganiu wydał postanowienie o umieszczenie * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) w instytucjonalnej pieczy zastępczej wskazanej przez PCPR w Żaganiu. Z uwagi na brak możliwości umieszczenia dziecka w miejscowej placówce, na wniosek PCPR w Żaganiu, PCPR w * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) wydał skierowanie na umieszczenie dziecka do Domu Dziecka w * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429). Rodzina * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) w odpowiedzi na ww. postanowienie zawnioskowała do Sądu o wstrzymanie jego wykonania (nie będąc stroną postępowania), w związku z czym sprostowano Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) omyłkę pisarską wskazując do wyboru rodzinną lub instytucjonalną formę pieczy zastępczej. Kolejnego dnia * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) ten sam Sąd wydał postanowienie o umieszczeniu dziecka nr 1 w rodzinnym domu dziecka (rdd) na terenie powiatu żagańskiego (*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) jako dziewiąte dziecko w pieczy zastępczej, co stanowiło przekroczenie liczby dzieci. Ustalono opiekuna prawnego w osobie prowadzącej rdd. Dziecko umieszczono u ww. rodziny jeszcze tego samego dnia, jako 12 dziecko w pieczy zastępczej i łącznie 14 dziecko wychowywane w tej rodzinie.

Pierwsze spotkanie z kandydatami na rodzinę adopcyjną dziecko odbyło się niepełny miesiąc po śmierci * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429), a po dwóch miesiącach umieszczono ją w rodzinie preadopcyjnej.

Akta kontroli: str.; 222-223, 230-362;

Oceniając działania jednostki kontrolowanej, stwierdzić można, że naruszono prawo dziecka do stabilnego środowiska wychowawczego poprzez działania:

- zmierzające do umieszczenia dziecka w nieadekwatnej do wieku formie pieczy zastępczej;
- 3-krotnie w ciągu 8 miesięcy zmieniając środowisko wychowawcze;

- 2-krotnie umieszczając dziecko w zastępczych środowiskach, w których liczba dzieci przekraczała dopuszczalny limit;
- nie rozeznano sytuacji rodziny zaprzyjaźnionej w kierunku ustanowienia ich rodziną zastępczą dla dziewczynki.

Pozostawienie dziecka w środowisku mu znanym do czasu zakończenia procedury adopcyjnej wydawałoby się w tym przypadku najwłaściwszą decyzją. Kierując się dobrem dziecka, należało w tej sytuacji zastosować art. 112 § 2 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego, który mówi, że jeżeli jest to uzasadnione dobrem dziecka sąd może tymczasowo, nie dłużej niż na 6 miesięcy, powierzyć pełnienie funkcji rodziny zastępczej małżonkom albo osobie niepozostającej w związku małżeńskim, którzy nie są wstępnymi albo rodzeństwem dziecka, niespełniającym warunku niezbędnych szkoleń, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dotyczących rodzin zastępczych.

W celu zbadania prawa dziecka do ochrony przed arbitralną i bezprawną ingerencją w jego życie, zbadano działania Centrum skupiające się na wysłuchaniu opinii dziecka i jego podmiotowym traktowaniu.

W toku kontroli ustalono, że Centrum nie próbowało uzyskać opinii * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)* w sprawach dotyczących jej dalszych losów. W aktach przedłożonych kontrolującemu widnieje informacja o planowanym na terenie PCPRu spotkaniu dziecka z psychologiem w obecności rodziny * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*; podczas spotkania miało dojść do poinformowania dziecka o podjętych już decyzjach w sprawie zmiany jej miejsca pobytu (postanowienie Sądu i skierowanie do placówki opiekuńczo-wychowawczej na terenie obcego powiatu). Do spotkania nie doszło, gdyż rodzina * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)* nie stawiała się na spotkanie, sprzeciwiając się umieszczeniu dziecka w instytucji. Było to zgodnie z wolą * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)*.

Zgodnie z informacją przekazaną do protokołu ustnych wyjaśnień w dniu przeprowadzania kontroli przez Kierownika Działu Pieczy Zastępczej oraz koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, która współpracuje z rdd, w którym * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)* była umieszczona, „dziecko ma dobre samopoczucie, z obserwacji wynika, że ma zabezpieczone potrzeby. Pani * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429)* (rdd) nie zgłasza potrzeby wsparcia psychologa; dziecko wyraża chęć pozostawania w rodzinie adopcyjnej (dziecko miało już styczność z kandydatami

adopcyjnymi)”. Jak twierdzi koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, opiekunka dziecka potrzeby wsparcia psychologicznego nie zgłaszała. W ocenie koordynatora dziecko cyt. ”dziecko jest zahartowane, po przejściach i bardzo pragnie mieć mamą i tatę”. Z dokumentu „Informacja o sytuacji umieszczonego dziecka w rodzinie zastępczej” z dnia * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) wynika, że dziecko powoli przyzwyczaja się do nowego miejsca zamieszkania, a z dokumentu Z * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) wynika, że * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429). Ponadto, opiekun zastępczy zawiózł * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) na cmentarz, gdyż ta chciała odwiedzić grób * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429). Innych informacji sporządzonych przez koordynatora, w których zawarte są opinie dziecka kontrolujący nie odnaleźli.

Analizując zawartość diagnozy psychofizycznej dziecka pod kątem badanego obszaru kontrolujący stwierdzili, że jest powierzchowna, nie uwzględnia wszystkich potrzeb dziecka, nie wyczerpuje ona wszystkich informacji na temat przyczyn, problemów środowiska rodzinnego oraz funkcjonowania dziecka, hasłowo ujmuje istotne fakty z życia dziecka, np. niedawną śmierć ojca i pomija fakt pozostawiania dziecka w okresie żałoby; brakuje również wzmianki na temat potrzeby objęcia dziecka wsparciem psychologicznym (pomimo zauważenia przez psychologa niespójności w zachowaniu dziecka, bo z jednej strony jego mocną stroną jest „otwartość i śmiałość w kontaktach interpersonalnych” a w słabych stronach „brak pewności siebie, co może osłabić motywacje do pokonywania przeszkód, potrzebę osiągnięć”). W planie pomocy dziecku, sporządzonym * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) kontrolujący stwierdzają brak planowanego wsparcia psychologicznego.

Jak wynika z dalszych ustaleń, * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) PCPR w Żaganiu przesłał do Ośrodka Adopcyjnego „Żar” w Żarach dokumentację dziecka, celem wszczęcia procedury adopcyjnej, wraz z opiniami, o których mowa w art. 139a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dokumentacja ta zawierała wszystkie elementy wskazane w ww. przepisie. Jednak, według kontrolujących, zawartość merytoryczna opinii jest ograniczona do minimum informacji i niepełna, brakuje informacji odnośnie rodzeństwa przyrodniego ze strony ojca, (wskazane jest tylko rodzeństwo ze strony matki).

Oceniając działania jednostki kontrolowanej, stwierdzić można, że naruszono prawo dziecka do ochrony przed arbitralną i bezprawną ingerencją w jego życie poprzez działania:

- zaniechanie uzyskania opinii * Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429) w sprawach dotyczących jej dalszych losów;
- pomijanie istotnych potrzeb dziecka, zarówno na poziomie diagnostycznym (braki w diagnozie psychofizycznej), w planowaniu działań (braki w planie pomocy), a następnie w realizacji (brak zapewnienia dziecku wsparcia psychologicznego).

Akta kontroli: str.; 230-362;

Stwierdzono istotne uchybienia polegające na:

- ***naruszeniu prawa dziecka do stabilnego środowiska wychowawczego;***
- ***naruszeniu prawa dziecka do ochrony przed arbitralną i bezprawną ingerencją w jego życie.***

WNIOSKI:

W badanym zakresie nie stwierdzono uchybienia pod względem:

Zintensyfikowania działań w zakresie prowadzenia kampanii informacyjnej, dotyczącej poszukiwania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz realizacją szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, zgodnie z art. 180 pkt 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W badanym zakresie stwierdzono istotne uchybienia pod względem:

1. Braku realizacji przyjętego w trzyletnim programie na lata 2016 - 2018 limitu rodzin zastępczych.
2. Nierzetelnego przygotowania planów pomocy dziecku.
3. Przekroczenia liczby rodzin, które pozostają pod opieką poszczególnych koordynatorów.
4. Umieszczenia dzieci poniżej 10-tego roku życia w placówce opiekuńczo – wychowawczej.
5. Braku udziału przedstawiciela powiatowego centrum pomocy rodzinie w spotkaniach zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
6. Naruszeniu prawa dziecka do stabilnego środowiska wychowawczego.
7. Naruszeniu prawa dziecka do ochrony przed arbitralną i bezprawną ingerencją w jego życie.

Zalecenia pokontrolne:

Mając na uwadze stwierdzone uchybienia i istotne uchybienia, na podstawie art.197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 13.2 rozporządzenia w sprawie

przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli **zalecam:**

1. Realizację 3 – letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych, zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
2. Sporządzanie w sposób rzetelny planów pomocy dziecku, zgodnie z art. 77 ust.3 pkt 2) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
3. Zmniejszenie liczby rodzin zastępczych, przypadających na 1 koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 77 ust.4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
4. Przestrzeganie obowiązujących przepisów odnośnie zakazu umieszczania dzieci poniżej 10-tego roku życia placówce- wychowawczej, zgodnie z art. 95 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
5. Uczestniczenie przedstawiciela Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w posiedzeniach zespołu ds. oceny dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 137 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
6. Zapewnienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej stabilnego środowiska wychowawczego, zgodnie z art. 4 pkt 4) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
7. Zapewnienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka, zgodnie z art. 4 pkt 7) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Brak realizacji zaleceń pokontrolnych skutkuje wymierzeniem kary pieniężnej, zgodnie z art. 198 ust. 1 oraz 199 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2019r., poz. 1111 ze zm.).

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi dyrektor jednostki.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197d cytowanej ustawy, jednostka kontrolowana może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednostka kontrolowana jest zobowiązana w terminie 30 dni od otrzymania zaleceń pokontrolnych do poinformowania wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, z których:

- egzemplarz nr 1 przekazano Dyrektorowi jednostki kontrolowanej,
- egzemplarz nr 2 wraz z aktami kontroli pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej

Anna Florczak

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej

Sylwia Czujko - Bury

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej

Agnieszka Wejman

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO

Grażyna Jelska

Dyrektor

Wydziału Polityki Społecznej